

2941 2. Beh. af Forfl. t. Finantslov f. Finantsaaret fra 1. April 1873 til 31. Marts 1874. 2942

Dele, og dette Titalsystem er saaledes gennemført i sin fulde Konsekvens. Vi have et Titalsystem sælles med andre civiliserede Lande, og dette har ganske vist sine visse Fordele, men vi øve ikke nær den Nytte af dette umaadelig lette Talsystem, som vi kunde, dersom vi gennemførte det noget anderledes i Praxis. Det er fset med det metriste System. Længdemaalet er Metret, nedad deles det med 10 ved Brug af latinske Navne, og opad mangfoldiggjøres det med 10 ved græske Benævnelser. Gaar man over til Flademaalet, har man taget 100 Kvadratmeter som Enhed under Navn Ar, hvilket svarer omtrent til $\frac{1}{7}$ Skjeppe Land. Som Kubikenheden har man som Maal for Lege-mer Kubikmetret; deler man dette nedad, kommer man til Kubikdecimetret, $\frac{1}{1000}$ af Kubikmetret, hvilket som Enhed og til Brug navnlig for flydende Væsker har et bestemt Navn, nemlig Litren, det er et Hulmaal, lidt større end et dansk Pottemaal. Det Vand, Litren rummer, veier et Kilogram, lig 2 danske Pund. $\frac{1}{1000}$ af Litren indeholder af Vand Vægtenheden, der benævnes Gram. Der bestaar saaledes den nøieste Overensstemmelse mellem Maal- og Vægtsystemet. Det er i Virkeligheden kun det samme System. Man kan derfor ved Beregninger, i Stedet for at faae vore mangfoldige indviklede Brøker, blot ved i det Væsentlige kun at flytte en Prikt tilhøire eller til Venstre i Talrækken foretage de mest forskellige Beregninger, baade med Hensyn til Længde-, Flade- og Kubikmaal og Vægtbestemmelser. Hos os er der Mangfoldige, der, fordi deres Livsvillkaar ikke gøre det med sig, at de komme ind i disse mange forskellige forunderlige Beregninger, ikke have tænkt paa, hvor indvillet vort Maalsystem er. Dersom det maa være mig tilladt at nævne enkelte af de gjældende Bestemmelser i Sammenligning med det her antydede franske Meter-system, vil man se, hvilken forbausende Forskiel der er. Enheden for Længdemaalet hos os er ved Forordningen af 3die Januar 1835 en Fod, men naar vi tage Milen, have vi den delt i Allen, vi have Roder, der ere 12 Fod, à 12 Tommer, à 12 Linier, men komme vi til Favnen, er den 3 Allen à 4 Kvarter. Ved Landmaaling har man en Rode à 10 Fod, à 10 Tommer, à 10 Linier, à 10 Skrupler. Alle disse Længdemaalsbenævnelser kunne endnu forøges. Naar vi tage et Død som Lønde, har det i vort System ikke mindre end syv Betydninger. Vi have først en Lønde Land, dernæst en Korntønde (lig $\frac{1}{2}$ Kubitfod) à 8 Skjæpper, à 4 Fjerdingkar, à 2 Dtingkar, en Kultønde (lig $5\frac{1}{2}$ Kubitfod); Trækul skal maa-

les efter Forordningen af 10de Januar 1698 med Korntønden, efter Naadstueplakaten af 16de December 1808 derimod med Kultønden; Smørtønden er atter noget Andet, endvidere Silbetønden, Øltønden og endelig Brændvinstønden, som sendes til Island og Færøerne, hvilken er forskjellig fra en almindelig Brændvinstønde. Endvidere have vi en „Lønde Guld“, som svarer til 100,000 Rd. De her nævnte Lønders Størrelse ere alle forskellige, og dersom De ville forsøge paa at sammenligne dem, ville De faae de mest vidunderlige, halsbrækkende Brøker; skulde man reducere dette eller hint fra Vægt til Maal, vilde man efter vore Forhold komme til en Regning, som for Mange virkelig var i høi Grad affrækkende. Vi have Navne som Stykkade, Drejoveder, Antere, Stykken, Bierter, Rander og Potter, en Umaadelighed af Navne, der ofte have flere forskellige Betydninger; vi have en Lest, som er 12 Lønder fransk Salt, men 18 Lønder spansk Salt. Alt dette gjør, at Folk med almindelig Begavelse i Almindelighed ikke kunne finde Nede i det; de bevæge sig med Ringhed og Ubekvemmelighed deri, og mangen Gang begynder man i Regninger paa en Tankerække, som er unuilig at gennemføre. Det udøver en svækkende Indflydelse selv paa Menneskets aandelige Bevægelighed. Det vilde ikke blot for Videnskabsmanden, for hvem det Nuværende er en forferdelig Tidspilde, men ogsaa i det daglige Liv være af overordentlig Betydning, om der skete en Forandring deri. Skete det f. Ex. ogsaa i Overensstemmelse med en Møntreform, med en lignende udvidet Benyttelse af Titalsystemet, var det en Opgave, som var værd at ofre Noget for at faae gennemført. Dets Indflydelse paa Ungdommens Undervisning vilde bringe de fornøieligste Resultater. Der vilde ganske vist gaa en meget lang Marcke, inden Folk bleve vant til at bruge det Nye, hvor let det end er, men Resultatet deraf vilde ogsaa svare til Overgangens Vanffelighed. Jeg maa bede om Undskyldning for at have benyttet Leiligheden til at udtale disse Betragtninger, idet jeg gjerne vil slutte med at udtale, at jeg tror ikke — det er min personlige Opfattelse — at den ærede Minister vilde møde nogen Uvillie eller Indvending, hvis han saae i den Beredvillighed, hvormed denne Bevilling er given, en Tilskyndelse til at tage under den omhyggeligste Overveielse, om ikke Tiden vilde være kommen til at foretage kraftige Forberedelser til Gjennemførelse af det hele System med Hensyn til Vægt og Maal. — Under Nr. 26, i Betænkningen Nr. 214, har